

Οι συγχωνεύσεις και οι διασπάσεις εταιρειών με το νέο Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος

Οι συγχωνεύσεις και οι διασπάσεις εταιρειών βάσει των νέων διατάξεων του άρθρου 54, του Ν. 4172/2013, οι οποίες ισχύουν από 1.1.2014.

Οι συγχωνεύσεις και οι διασπάσεις εταιρειών βάσει των νέων διατάξεων του άρθρου 54, του Ν. 4172/2013, οι οποίες ισχύουν από 1.1.2014.

1) Εισαγωγή

1.1)

Ενσωμάτωση της Οδηγίας 2009/133. Ο νέος Κώδικας Φορολογίας Εισοδήματος (Ν. 4172/2013), ο οποίος ισχύει από 1.1.2014 ενσωματώνει στα άρθρα 52, 53 και 54 τις διατάξεις της Οδηγίας 2009/133 του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με το κοινό φορολογικό καθεστώς το εφαρμοστέο στις εισφορές ενεργητικού (άρθρο 52, Ν.4172/2013), ανταλλαγές μετοχών (άρθρο 53, Ν.4172/2013) και συγχωνεύσεις, διασπάσεις, μερικές διασπάσεις (άρθρο 54, Ν.4172/2013) που αφορούν εταιρείες διαφορετικών κρατών-μελών καθώς και με τη μεταφορά της καταστατικής έδρας μίας ευρωπαϊκής εταιρείας (SE) ή μίας ευρωπαϊκής συνεταιριστικής εταιρείας (SCE) από ένα κράτος-μέλος σε άλλο (άρθρο 55).

Τα θέματα της φορολογίας εισοδήματος των συγχωνεύσεων και διασπάσεων οι οποίες πραγματοποιούνται από 1.1.2014 ρυθμίζονται από το άρθρο 54, του νέου Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος (Ν. 4172/2013), ενώ το άρθρο 52 ρυθμίζει τις εισφορές ενεργητικού ή αλλιώς τις εισφορές κλάδων και το άρθρο 53 τις ανταλλαγές μετοχών ή αλλιώς τις εισφορές μετοχών.

1.2.) Νομικοί τύποι εταιρειών στις οποίες εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 52, 53 και 54. Οι νομικοί τύποι εταιρειών στις οποίες εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 52, 53 και 54 είναι οι ανώνυμες εταιρείες και οι εταιρείες περιορισμένης ευθύνης.

Πιο συγκεκριμένα: στα άρθρα 52 (παρ. 10), 53 (παρ. 7) και 54 (παρ. 6, περ. α) αναφέρεται ότι στο πεδίο εφαρμογής των άρθρων αυτών εμπίπτουν οι τύποι εταιρειών που απαριθμούνται στο Παράρτημα Ι, μέρος Α της Οδηγίας 2009/133ΕΚ όπως ισχύει.

Το παράρτημα αυτό αναφέρει τις εταιρείες του ελληνικού Δικαίου: «ανώνυμη εταιρεία» και «εταιρεία περιορισμένης ευθύνης». Επομένως, στα άρθρα 52, 53 και 54 υπάγονται οι συγχωνεύσεις, οι διασπάσεις, οι εισφορές κλάδων και οι ανταλλαγές μετοχών ανωνύμων εταιρειών και εταιρειών περιορισμένης ευθύνης.

1.3.) Ισχύς των διατάξεων του Ν. 2166/1993, του Ν.Δ.1297/1972 και του Ν. 2515/1993. Ο νέος νόμος 4172/2013 δεν αναφέρει ότι καταργούνται οι νόμοι οι οποίοι χορηγούν φορολογικά κίνητρα για ανάπτυξη των επιχειρήσεων με σκοπό τη δημιουργία μεγάλων οικονομικών μονάδων, δηλαδή ο Ν. 2166/1993, το Ν.Δ.1297/1972 και ο Ν. 2515/1993.

Αντιθέτως, αναφέρεται στην παρ.9 του άρθρου 71, του Ν. 4172/2013 ότι οι διατάξεις του άρθρου 71, για την προκαταβολή του φόρου εισοδήματος νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων δεν έχουν εφαρμογή στους παρακάτω μετασχηματισμούς:

α) για τις ημεδαπές εταιρείες περιορισμένης ευθύνης ή ανώνυμες εταιρείες που μετατρέπονται ή συγχωνεύονται, σε ημεδαπή ανώνυμη εταιρεία ή εταιρεία περιορισμένης ευθύνης, σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν.Δ. 1297/ 1972,

β) για τις ημεδαπές εταιρείες περιορισμένης ευθύνης ή ανώνυμες εταιρείες, καθώς και τα εγκατεστημένα στη χώρα μας υποκαταστήματα αλλοδαπών εταιρειών, που μετασχηματίζονται σε άλλες εταιρείες, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 1 έως 6 του Ν. 2166/1993,

γ) για τις ημεδαπές ανώνυμες εταιρείες που συγχωνεύονται σε ανώνυμη εταιρεία ή διασπώνται, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 68, 80 και 81, κατά περίπτωση, του Κ.Ν. 2190/1920 (Α' 37),

δ) για τις ημεδαπές εταιρείες περιορισμένης ευθύνης που συγχωνεύονται σε εταιρεία περιορισμένης ευθύνης, σύμφωνα με το άρθρο 54 του Ν. 3190/1955 (Α' 91),

ε) για τα πιστωτικά ιδρύματα που μετασχηματίζονται, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 16 του Ν. 2515/ 1997 (Α' 154),

στ) για τις αγροτικές συνεταιριστικές οργανώσεις που συγχωνεύονται σε νέα ή υφιστάμενη αγροτική συνεταιριστική οργάνωση, καθώς και τις δευτεροβάθμιες ή τριτοβάθμιες αγροτικές συνεταιριστικές οργανώσεις που μετατρέπονται σε ανώνυμη εταιρεία ή εταιρεία περιορισμένης ευθύνης, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 21 του ν. 2810/2000 (Α' 61).

ζ) για τα νομικά πρόσωπα που μετασχηματίζονται, σύμφωνα με ειδικές διατάξεις νόμου, σε άλλο νομικό πρόσωπο που εμπίπτει στις διατάξεις της ίδιας παραγράφου,

η) για τα διανεμόμενα ή κεφαλαιοποιούμενα κέρδη ανωνύμων εταιρειών, που απαλλάσσονται του φόρου εισοδήματος βάσει ειδικών διατάξεων νόμων

2) Συγχωνεύσεις και διασπάσεις

Το άρθρο 54 του νέου Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος (Ν. 4172/2013) αναφέρει στην παρ.1, ότι: «το παρόν άρθρο εφαρμόζεται σε συγχωνεύσεις και διασπάσεις, όπως ορίζονται στις παραγράφους 2, 3 και 4, εφόσον ζητηθεί από την εισφέρουσα και τη λήπτρια εταιρεία ή εταιρείες, ή εφόσον επιλεγεί η υπαγωγή σε αυτό από μέτοχο ή εταίρο της εισφέρουσας εταιρείας, και πληρούνται οι προϋποθέσεις που ορίζονται στις ακόλουθες παραγράφους».

2.1.) Εννοια της συγχώνευσης εταιρειών. Στην παρ. 2, του άρθρου 54 καθορίζεται η έννοια της πράξης της συγχώνευσης ως εξής:

«Για τους σκοπούς του παρόντος άρθρου ως "συγχώνευση" θεωρείται κάθε πράξη με την οποία:

α) μία ή περισσότερες εταιρείες (εφεξής: οι "εισφέρουσες εταιρείες"), κατά τη διάλυσή τους χωρίς να τεθούν υπό καθεστώς εκκαθάρισης, μεταβιβάζουν όλα τα στοιχεία του ενεργητικού και του παθητικού τους σε άλλη υφιστάμενη εταιρεία (εφεξής: η "λήπτρια

εταιρεία") με αντάλλαγμα την έκδοση ή μεταβίβαση στους μετόχους ή εταίρους της εισφέρουσας εταιρείας τίτλων του εταιρικού κεφαλαίου της λήπτριας εταιρείας,

β) δύο ή περισσότερες εταιρείες (εφεξής: οι "εισφέρουσες εταιρείες"), κατά τη διάλυσή τους χωρίς να τεθούν υπό καθεστώς εκκαθάρισης, μεταβιβάζουν όλα τα στοιχεία του ενεργητικού και του παθητικού τους σε εταιρεία που συστήνουν (εφεξής: η "λήπτρια εταιρεία") με αντάλλαγμα την έκδοση ή τη μεταβίβαση στους μετόχους ή εταίρους της εισφέρουσας εταιρείας τίτλων του εταιρικού κεφαλαίου της λήπτριας εταιρείας».

Διαπιστώνουμε ότι οι άνω διατάξεις καθορίζουν τη έννοια της συγχώνευσης με διατύπωση η οποία είναι όμοια με τη διάταξη του άρθρου 68, του κωδ. Ν. 2190/1920.

Από τις άνω διατάξεις προκύπτει ότι ο νέος φορολογικός νόμος 4172/2013 καλύπτει για τις ανώνυμες εταιρείες:

α) Τη συγχώνευση με απορρόφηση (άρθρα 68 έως 79α, κωδ. Ν.2190/1920) και

β) Τη συγχώνευση με σύσταση νέας εταιρείας (άρθρο 80, κωδ. Ν. 2190/1920).

Το άρθρο 54 του Ν. 4172/2013, δεν αναφέρει τη συγχώνευση με εξαγορά (άρθρο 79, κωδ. Ν. 2190/1920).

2.2.) Έννοια της διάσπασης εταιρειών. Στην παρ. 3, του άρθρου 54 καθορίζεται η έννοια της πράξης της διάσπασης ως εξής:

«Για τους σκοπούς του παρόντος άρθρου 54 ως "διάσπαση" θεωρείται κάθε πράξη με την οποία:

α) μία εταιρεία (εφεξής: η "εισφέρουσα εταιρεία"), κατά τη διάλυσή της χωρίς να τεθεί σε καθεστώς εκκαθάρισης, μεταβιβάζει όλα τα στοιχεία του ενεργητικού και του παθητικού της σε δύο ή περισσότερες υφιστάμενες ή νέες εταιρείες (εφεξής: οι λήπτριες εταιρείες) με αντάλλαγμα την κατ' αναλογία (pro rata) έκδοση ή μεταβίβαση στους μετόχους ή εταίρους της τίτλων του εταιρικού κεφαλαίου των ληπτριών εταιρειών,

β) μία εταιρεία (εφεξής: η "εισφέρουσα εταιρεία") μεταβιβάζει χωρίς να λυθεί έναν ή περισσότερους κλάδους δραστηριότητας σε μία ή περισσότερες υφιστάμενες ή νέες εταιρείες (εφεξής: οι "λήπτριες εταιρείες"), αφήνοντας τουλάχιστον έναν κλάδο δραστηριότητας στην εισφέρουσα εταιρεία, με αντάλλαγμα την κατ' αναλογία (pro rata) έκδοση ή μεταβίβαση στους μετόχους ή εταίρους της ή τίτλων του εταιρικού κεφαλαίου των ληπτριών εταιρειών.

Ως κλάδος δραστηριότητας θεωρείται το σύνολο των στοιχείων του ενεργητικού και παθητικού ενός τμήματος μιας εταιρείας, τα οποία συνιστούν από οργανωτική άποψη αυτόνομη εκμετάλλευση, δηλαδή ένα σύνολο ικανό να λειτουργήσει αυτοδύναμα».

Οι άνω παράγραφοι α και β αναφέρονται για τη διάσπαση «μιας εταιρείας».

Στην έννοια της εταιρείας περιλαμβάνεται κατ' αρχήν η ανώνυμη εταιρεία για την οποία υπάρχει ρύθμιση στο εταιρικό δίκαιο (παρ. 3 και 4, του άρθρου 81, του κωδ. Ν. 2190/1920). Για τις λοιπές εταιρικές μορφές δεν υπάρχει ρύθμιση στο εταιρικό δίκαιο.

2.3.) Διάσπαση εταιρειών προβλεπόμενες από το εταιρικό δίκαιο. Η περ. α, της άνω παρ.3, αναφέρει ότι μία εταιρεία («εισφέρουσα εταιρεία» κατά τον Ν.4172/2013 ή

«διασπώμενη» κατά το κωδ. Ν. 2190/1920), κατά τη διάλυσή της χωρίς να τεθεί σε καθεστώς εκκαθάρισης, μεταβιβάζει όλα τα στοιχεία του ενεργητικού και του παθητικού της σε δύο ή περισσότερες υφιστάμενες ή νέες εταιρείες («λήπτριες εταιρείες» κατά τον Ν.4172/2013 ή «επωφελούμενες» κατά το κωδ. Ν. 2190/1920) με αντάλλαγμα την κατ' αναλογία (pro rata) έκδοση ή μεταβίβαση στους μετόχους ή εταίρους της τίτλων του εταιρικού κεφαλαίου των ληπτριών εταιρειών.

Επομένως, ο φορολογικός νόμος 4172/2013 αναφέρεται:

i) στην αμιγή διάσπαση της ανώνυμης εταιρείας (παρ. 3, του άρθρου 81, κωδ. Ν. 2190/1920)

ii) στη μη αμιγή διάσπαση (παρ. 2, του άρθρου 81, κωδ. Ν. 2190/1920), και

iii) στη μεικτή διάσπαση (παρ. 4, του άρθρου 81, κωδ. Ν. 2190/1920)

2.4.) Διάσπαση εταιρειών μη προβλεπόμενες από το εταιρικό δίκαιο. Η περ. β, της άνω παρ.3 (βλέπε ανωτέρω περ. 2.2.) αναφέρεται σε μια μορφή διάσπασης η οποία δεν είναι άμεση, δηλαδή δεν προβλέπεται από τον εμπορικό νόμο.

Στην περίπτωση αυτή η διάσπαση χαρακτηρίζεται ως έμμεση διάσπαση όπως αυτή έχει περιγραφεί από τα δικαστήρια (Εφ. Θράκης 484/1995, Δελτίο Συνδέσμου Α.Ε. και Ε.Π.Ε. 1997, σελ. 169).

Η διάσπαση με έμμεσο τρόπο επιτρέπεται χωρίς να χρειάζεται να την προβλέπει και τη ρυθμίζει ο νόμος με την άνω έννοια.

Η πραγματοποιούμενη με έμμεσο τρόπο διάσπαση δεν είναι τίποτε άλλο παρά ένα σύνολο από πράξεις αυτοτελείς του εταιρικού και του κοινού δικαίου.

Οι πράξεις αυτές διαφυλάσσουν την αυτοτέλειά τους όταν συνδυάζονται για να οδηγήσουν στη διάσπαση και εξακολουθούν και στο συνδυασμό τους αυτό να διέπονται από το δικό τους δίκαιο το κοινό ή το εταιρικό και το δίκαιο αυτό καλύπτει με την αναγκαία επάρκεια τα συμφέροντα που η κάθε πράξη μπορεί να εκθέτει σε κίνδυνο (Εφ. Θράκης 484/1995, Δελτίο Συνδέσμου Α.Ε. και Ε.Π.Ε. 1997, σελ. 169).

3) Προϋποθέσεις προκειμένου η λήπτρια εταιρεία ή εταιρείες να προβαίνουν σε χρηματική καταβολή πέραν της έκδοσης ή μεταβίβασης τίτλων

Στην παρ. 4, του άρθρου 54 αναφέρεται ότι: «σε περίπτωση συγχώνευσης ή διάσπασης, σύμφωνα με τις παραγράφους 2 και 3, μπορεί να λάβει χώρα πρόσθετη χρηματική καταβολή από τη λήπτρια εταιρεία ή εταιρείες πέραν της έκδοσης ή μεταβίβασης τίτλων, με την προϋπόθεση ότι η χρηματική καταβολή δεν υπερβαίνει το δέκα τοις εκατό (10%) της ονομαστικής αξίας, ή αν δεν υπάρχει ονομαστική αξία, το δέκα τοις εκατό (10%) της λογιστικής αξίας των τίτλων».

Παρατηρούμε ότι με την άνω παράγραφο 4 καθορίζονται οι προϋποθέσεις προκειμένου η λήπτρια εταιρεία ή εταιρείες να προβαίνουν σε χρηματική καταβολή πέραν της έκδοσης ή μεταβίβασης τίτλων (Αιτιολογική έκθεση Ν. 4172/2013).

Προϋπόθεση είναι ότι η χρηματική καταβολή δεν υπερβαίνει το δέκα τοις εκατό (10%) της ονομαστικής αξίας, ή αν δεν υπάρχει ονομαστική αξία, το δέκα τοις εκατό (10%) της λογιστικής αξίας των τίτλων.

Η διάταξη αυτή υπάρχει και στα άρθρα 68 και 81 του κωδ. Ν. 2190/1920. Με τη διάταξη αυτή ο κωδ. Ν. 2190/1920, προσπαθεί να δώσει λύση στις περιπτώσεις εκείνες που η ανταλλαγή των μετοχών της απορροφημένης δεν γίνεται με ακέραιο αριθμό μετοχών.

Στην περίπτωση αυτή επιτρέπεται όπως το 90% τουλάχιστον της απορροφούμενης καθαρής θέσης δοθεί στους μετόχους υπό μορφή μετοχών και το υπόλοιπο μπορεί να τους επιστραφεί με μετρητά.

Όπως αναφέρουμε κατωτέρω στην περ. 7.2., ο μέτοχος ή εταίρος της εισφέρουσας εταιρείας δεν υπόκειται σε φόρο για την υπεραξία που αποκτά λόγω της συγχώνευσης ή της διάσπασης, με εξαίρεση το τμήμα που αντιστοιχεί σε χρηματική καταβολή από τη λήπτρια. (Αιτιολογική έκθεση Ν. 4172/2013).

4) Φορολογική κατοικία των μετασχηματιζόμενων εταιρειών

Στην παρ. 5, του άρθρου 54 αναφέρεται ότι: «Οι διατάξεις του παρόντος άρθρου εφαρμόζονται μόνον εφόσον η εισφέρουσα εταιρεία ή εταιρείες και η λήπτρια εταιρεία ή εταιρείες είναι φορολογικοί κάτοικοι Ελλάδος και/ή άλλου κράτους - μέλους της Ε.Ε.».

Με τις διατάξεις της άνω παραγράφου διευκρινίζεται ότι το υπόψη άρθρο 54, εφαρμόζεται μόνον εφόσον οι εισφέρουσες και οι λήπτριες εταιρείες έχουν τη φορολογική κατοικία τους στην Ελλάδα ή σε άλλο κράτος-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης. (Αιτιολογική έκθεση Ν. 4172/2013).

5) Νομική μορφή των νομικών προσώπων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 54, καθώς και το είδος του φόρου αυτών

5.1.) Ποιες εταιρείες εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 54. Στην παρ. 6, του άρθρου 54 αναφέρεται ότι: «Στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος άρθρου εμπίπτουν οι εταιρείες που:

α) περιλαμβάνονται στους τύπους που απαριθμούνται στο Παράρτημα Ι Μέρος Α της Οδηγίας 2009/133/ΕΚ, όπως ισχύει,

β) είναι φορολογικοί κάτοικοι κράτους - μέλους της Ε.Ε. σύμφωνα με τη νομοθεσία του κράτους αυτού και δεν θεωρούνται φορολογικοί κάτοικοι τρίτου κράτους εκτός Ε.Ε. κατ' εφαρμογή όρων σύμβασης αποφυγής διπλής φορολογίας που έχει συναφθεί με αυτό το τρίτο κράτος,

γ) υπόκεινται, χωρίς τη δυνατότητα επιλογής ή απαλλαγής, σε έναν από τους φόρους που αναφέρονται στο Παράρτημα Ι Μέρος Β της Οδηγίας 2009/133/ΕΚ ή σε οποιοδήποτε άλλο φόρο ενδεχομένως στο μέλλον αντικαταστήσει έναν από τους φόρους αυτούς».

5.2.) Νομική μορφή των νομικών προσώπων. Με τις διατάξεις της παραγράφου 6 του άρθρου 54 καθορίζεται η νομική μορφή των νομικών προσώπων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος άρθρου, καθώς και το είδος του φόρου αυτών. (Αιτιολογική έκθεση Ν. 4172/2013.)

Οι τύποι εταιρειών που απαριθμούνται στο Παράρτημα Ι, μέρος Α (πίνακας εταιρειών που αναφέρονται στο άρθρο 3, στοιχείο (α), της Οδηγίας 2009/133ΕΚ όπως ισχύει.)

είναι για το ελληνικό Δίκαιο: «ανώνυμη εταιρεία» και «εταιρεία περιορισμένης ευθύνης».

5.3.) Φόροι που εμπíπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 54. Επίσης, οι φόροι που εμπíπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 54 απαριθμούνται στο Παράρτημα Ι, μέρος Β (πίνακας φόρων που αναφέρονται στο άρθρο 3, στοιχείο (γ) της Οδηγίας 2009/133ΕΚ όπως ισχύει.) είναι: «Φόρος εισοδήματος νομικών προσώπων κερδοσκοπικού χαρακτήρα στην Ελλάδα».

6) Περισσότερες Λήπτριες και Εισφέρουσες Εταιρείες

Στην παρ. 7, του άρθρου 54 αναφέρεται ότι: «Όπου στο παρόν άρθρο γίνεται αναφορά σε εισφέρουσα ή σε λήπτρια εταιρεία, αυτή ισχύει και για δύο ή περισσότερες εισφέρουσες ή λήπτριες εταιρείες».

7) Η συγχώνευση ή η διάσπαση δεν συνεπάγεται φορολόγηση της προκύπτουσας υπεραξίας

7.1.) Μη φορολόγηση της προκύπτουσας υπεραξίας. Στην παρ. 8, του άρθρου 54 αναφέρεται ότι: «Κατά την εφαρμογή του παρόντος άρθρου, η συγχώνευση ή η διάσπαση δεν συνεπάγεται, κατά το χρόνο της συγχώνευσης ή της διάσπασης, καμία φορολογία των υπεραξιών οι οποίες υπολογίζονται βάσει της διαφοράς μεταξύ της πραγματικής αξίας των μεταβιβαζομένων στοιχείων ενεργητικού και παθητικού και της λογιστικής αξίας τους».

Από την άνω διάταξη προκύπτει ότι η συγχώνευση ή η διάσπαση δεν συνεπάγεται φορολόγηση της προκύπτουσας υπεραξίας (Αιτιολογική έκθεση Ν. 4172/2013).

Σημειώνεται ότι, κατά τη γνώμη μας, η διαφορά με το Ν.Δ. 1297/1972 είναι ότι δεν απαιτείται όπως η υπεραξία, η προκύπτουσα από το μετασχηματισμό του άρθρου 54, καταχωρείται σε λογαριασμούς τάξεως για να φορολογηθεί όταν η απορροφούσα διαλυθεί.

Επίσης, εννοείται ότι η πραγματική αξία των μετασχηματιζόμενων εταιρειών θα προσδιοριστεί βάσει του άρθρου 9, του κωδ. Ν. 2190/1920.

7.2.) Ο μέτοχος ή εταίρος της εισφέρουσας εταιρείας δεν υπόκειται σε φόρο για την υπεραξία που αποκτά, με εξαίρεση τη χρηματική καταβολή.

Για το ίδιο θέμα η παρ. 15, του άρθρου 54 αναφέρει: «Κατά την εφαρμογή του παρόντος άρθρου, ο μέτοχος ή εταίρος της εισφέρουσας εταιρείας δεν υπόκειται σε φόρο για την υπεραξία που αποκτά λόγω της συγχώνευσης ή της διάσπασης, με εξαίρεση το τμήμα που αντιστοιχεί, κατ' αναλογία, σε τυχόν χρηματική καταβολή».

Με τις διατάξεις της άνω παραγράφου διευκρινίζεται ότι ο μέτοχος ή εταίρος της εισφέρουσας εταιρείας δεν υπόκειται σε φόρο για την υπεραξία που αποκτά λόγω της συγχώνευσης ή της διάσπασης, με εξαίρεση το τμήμα που αντιστοιχεί σε χρηματική καταβολή από τη λήπτρια. (Αιτιολογική έκθεση Ν. 4172/2013).

8) Ανταλλαγή και αποτίμηση λαμβανόμενων τίτλων

8.1.)

Αποτίμηση λαμβανόμενων τίτλων. Στην παρ. 16, του άρθρου 54 αναφέρεται ότι: «Κατά την εφαρμογή του παρόντος άρθρου, ο μέτοχος ή εταίρος δεν αποδίδει στους τίτλους που λαμβάνει ως αντάλλαγμα, μεγαλύτερη αξία από τη λογιστική αξία που είχαν οι ανταλλασσόμενοι τίτλοι αμέσως πριν την ανταλλαγή μετοχών».

Με την άνω διάταξη και προκειμένου για τη μη ύπαρξη υπεραξίας ο μέτοχος ή εταίρος αποδίδει στους τίτλους που λαμβάνει την αξία που είχαν οι ανταλλασσόμενοι τίτλοι αμέσως πριν την ανταλλαγή μετοχών. (Αιτιολογική έκθεση Ν. 4172/2013.)

8.2.) Ανταλλαγή τίτλων. Επίσης στην παρ. 17, του άρθρου 54 αναφέρεται ότι: «Οι διατάξεις του παρόντος άρθρου μπορεί να εφαρμοστούν σε μέτοχο ο οποίος, σε περίπτωση συγχώνευσης ή διάσπασης, ανταλλάσσει τίτλους της εισφέρουσας εταιρείας με τίτλους της λήπτριας εταιρείας, υπό την προϋπόθεση ότι:

α) ο μέτοχος είναι φορολογικός κάτοικος Ελλάδος, ή

β) ο μέτοχος δεν είναι φορολογικός κάτοικος Ελλάδος και διακρατεί τόσο τίτλους της εισφέρουσας όσο και αυτούς της λήπτριας εταιρείας μέσω μόνιμης εγκατάστασης που διατηρεί στην Ελλάδα».

Με τις διατάξεις της άνω παραγράφου διευκρινίζονται οι προϋποθέσεις που πρέπει να πληροί ο μέτοχος που ανταλλάσσει τίτλους της εισφέρουσας με αυτούς της λήπτριας εταιρείας. (Αιτιολογική έκθεση Ν. 4172/2013).

9) Αποσβέσεις από τη λήπτρια των στοιχείων ενεργητικού της εισφέρουσας

Στην παρ. 9, του άρθρου 54 αναφέρεται ότι: «Η λήπτρια εταιρεία διενεργεί αποσβέσεις των στοιχείων του ενεργητικού σύμφωνα με τους κανόνες που θα ίσχυαν για την εισφέρουσα εταιρεία, εάν δεν είχε λάβει χώρα η συγχώνευση ή η διάσπαση».

Κατά τη γνώμη μας, η λήπτρια εταιρεία στην πραγματικότητα θα διενεργεί αποσβέσεις στην πραγματική αξία του ενεργητικού της εισφέρουσας, όπως αποτιμήθηκε από την εκτιμητική επιτροπή του άρθρου 9, του κωδ. Ν. 2190/1920, με αποτέλεσμα φορολογικά να εκπίπτονται, μόνο οι αποσβέσεις επί της αξίας του ενεργητικού της εισφέρουσας πριν από την εκτίμηση.

Κατ' αυτό τον τρόπο φορολογείται σταδιακά η υπεραξία που προέκυψε κατά την απορρόφηση και αίρεται μια αδικία που υπάρχει στο Ν.Δ.1297/1972.

10) Αποθεματικά και προβλέψεις της εισφέρουσας

Στην παρ. 10, του άρθρου 54 αναφέρεται ότι: «Κατά την εφαρμογή του παρόντος άρθρου, η λήπτρια εταιρεία μπορεί να μεταφέρει τα αποθεματικά και τις προβλέψεις που σχηματίστηκαν από την εισφέρουσα εταιρεία, με τις φορολογικές απαλλαγές και τους όρους που θα ίσχυαν για την εισφέρουσα εταιρεία, εάν η μεταβίβαση δεν είχε λάβει χώρα.

Η λήπτρια εταιρεία αναλαμβάνει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις της εισφέρουσας εταιρείας ως προς τα εν λόγω αποθεματικά και προβλέψεις».

Σημειώνεται ότι όμοια διάταξη για τα αποθεματικά αναφέρεται και στο Ν. 2166/1993, καθώς και στο Ν.Δ.1297/1972.

11) Φορολογικές ζημίες εισφέρουσας

Στην παρ. 11, του άρθρου 54 αναφέρεται ότι: «Κατά την εφαρμογή του παρόντος άρθρου, η λήπτρια εταιρεία μπορεί να μεταφέρει τις ζημίες της εισφέρουσας εταιρείας, υπό τους ίδιους όρους που θα ίσχυαν για την εισφέρουσα εταιρεία, εάν η συγχώνευση ή η διάσπαση δεν είχε λάβει χώρα».

Πρόκειται για τις φορολογικές ζημίες. Προσοχή, όμως, στη διάταξη του άρθρου 27, παρ. 4, Ν. 4172/2013, περί μη μεταβολής των ποσοστών ιδιοκτησίας που υπερβαίνουν το 33%, εκτός εάν έγινε για λόγους εμπορικούς ή επιχειρηματικούς.

12) Υπεραξία που δημιουργείται υπέρ της λήπτριας εταιρείας κατά τη συγχώνευση ή διάσπαση

Στην παρ. 12, του άρθρου 54 αναφέρεται ότι: «Κατά την εφαρμογή του παρόντος άρθρου, αν η λήπτρια εταιρεία συμμετέχει στο εταιρικό κεφάλαιο της εισφέρουσας εταιρείας απαλλάσσεται από το φόρο για κάθε υπεραξία που προκύπτει λόγω της ακύρωσης αυτής της συμμετοχής».

Με τις διατάξεις της άνω παραγράφου διευκρινίζεται ότι η υπεραξία που δημιουργείται υπέρ της λήπτριας εταιρείας κατά τη συγχώνευση ή διάσπαση, η οποία οφείλεται στην ακύρωση της συμμετοχής της στο κεφάλαιο της εισφέρουσας εταιρείας απαλλάσσεται από το φόρο. (Αιτιολογική έκθεση Ν. 4172/2013).

Πρόκειται για την περίπτωση της πιστωτικής διαφοράς μετασχηματισμού ή οποία καταχωρείται σε προσαύξηση των ιδίων κεφαλαίων είτε άμεσα είτε έμμεσα μέσω των αποτελεσμάτων χρήσεως.

13) Σε ποιες περιπτώσεις εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 54

13.1.)

Μεταβίβαση στοιχείων ενεργητικού και παθητικού

Στην παρ. 13, του άρθρου 54 αναφέρεται ότι:

«Οι διατάξεις του παρόντος άρθρου μπορεί να εφαρμοστούν για τη μεταβίβαση στοιχείων ενεργητικού και παθητικού:

13.1.1.) «Η εισφέρουσα και η λήπτρια φορολογικοί κάτοικοι Ελλάδος μεταβιβάζουν κλάδο που βρίσκεται στην Ελλάδα ή σε άλλο κράτος - μέλος της Ε.Ε.

α) στη μεταβίβαση κλάδου ή κλάδων δραστηριότητας που βρίσκονται στην Ελλάδα ή σε άλλο κράτος - μέλος της Ε.Ε., εφόσον η εισφέρουσα και η λήπτρια εταιρεία είναι και οι δύο φορολογικοί κάτοικοι Ελλάδος»,

13.1.2.) Η εισφέρουσα είναι φορολογικός κάτοικος άλλου κράτους - μέλους της Ε.Ε. και η λήπτρια εταιρεία είναι κάτοικος Ελλάδος. Η μεταβίβαση δεν συνδέεται με την εκτός Ελλάδος μόνιμη εγκατάσταση της λήπτριας εταιρείας,

«β) εφόσον η εισφέρουσα εταιρεία είναι φορολογικός κάτοικος άλλου κράτους - μέλους της Ε.Ε. και η λήπτρια εταιρεία είναι κάτοικος Ελλάδος, στο βαθμό που μετά τη συγχώνευση ή τη διάσπαση τα στοιχεία του ενεργητικού, οι υποχρεώσεις, τα αποθεματικά, οι προβλέψεις και οι ζημίες που μεταβιβάζονται δεν συνδέονται με εκτός Ελλάδος μόνιμη εγκατάσταση της λήπτριας εταιρείας».

Περαιτέρω, με τις διατάξεις της άνω παραγράφου 13 διευκρινίζεται ότι οι διατάξεις του παρόντος άρθρου μπορούν να εφαρμοστούν κατά τη μεταβίβαση στοιχείων ενεργητικού και παθητικού και περαιτέρω καθορίζεται το πεδίο εφαρμογής του παρόντος άρθρου ως προς την ύπαρξη ή μη φορολογικής κατοικίας στην Ελλάδα της εισφέρουσας ή της λήπτριας εταιρείας με την προϋπόθεση ότι σε περίπτωση που η εισφέρουσα είναι φορολογικός κάτοικος άλλου κράτους-μέλους της Ε.Ε. και η λήπτρια φορολογικός κάτοικος Ελλάδος, τότε τα στοιχεία που μεταβιβάζονται δεν συνδέονται με μόνιμη εγκατάσταση της λήπτριας εκτός Ελλάδος (Αιτιολογική έκθεση Ν. 4172/2013).

13.1.3.) Η εισφέρουσα εταιρεία είναι κάτοικος Ελλάδος ή άλλου κράτους - μέλους της Ε.Ε. με μόνιμη εγκατάσταση στην Ελλάδα (το αναφέρει η αιτιολογική) και η λήπτρια εταιρεία είναι φορολογικός κάτοικος άλλου κράτους - μέλους της Ε.Ε. Η μεταβίβαση συνδέεται με μόνιμη εγκατάσταση στην Ελλάδα της λήπτριας εταιρείας.

«γ) εφόσον η λήπτρια εταιρεία είναι φορολογικός κάτοικος άλλου κράτους - μέλους της Ε.Ε. και η εισφέρουσα εταιρεία είναι φορολογικός κάτοικος Ελλάδος ή άλλου κράτους - μέλους της Ε.Ε., στο βαθμό που μετά τη συγχώνευση ή τη διάσπαση τα στοιχεία του ενεργητικού, οι υποχρεώσεις, τα αποθεματικά, οι προβλέψεις και οι ζημιές που μεταβιβάζονται συνδέονται με μόνιμη εγκατάσταση στην Ελλάδα της λήπτριας εταιρείας».

Σε περίπτωση που η λήπτρια είναι κάτοικος άλλου κράτους-μέλους της Ε.Ε. και η εισφέρουσα φορολογικός κάτοικος Ελλάδος ή άλλου κράτους-μέλους της Ε.Ε. με μόνιμη εγκατάσταση στην Ελλάδα, τότε η μεταβίβαση συνιστά μόνιμη εγκατάσταση της λήπτριας στην Ελλάδα. (Αιτιολογική έκθεση Ν. 4172/2013.)

13.2.) Μεταβίβαση κλάδου δραστηριότητας που συνιστά μόνιμη εγκατάσταση σε άλλο κράτος - μέλος της Ε.Ε.

Επίσης στην παρ.14, του άρθρου 54 αναφέρεται ότι: «Οι διατάξεις του παρόντος άρθρου μπορεί να εφαρμοστούν εφόσον η εισφέρουσα εταιρεία είναι φορολογικός κάτοικος Ελλάδος και η λήπτρια εταιρεία είναι κάτοικος άλλου κράτους - μέλους της Ε.Ε., στο βαθμό που η συγχώνευση ή η διάσπαση επιφέρει τη μεταβίβαση κλάδου δραστηριότητας που συνιστά μόνιμη εγκατάσταση σε άλλο κράτος - μέλος της Ε.Ε..

Σε αυτή την περίπτωση, δεν εφαρμόζονται οι διατάξεις των παραγράφων 5, 6, 7 και 8, αλλά η εισφέρουσα εταιρεία δικαιούται πίστωσης έναντι του ποσού του φόρου που προκύπτει ως αποτέλεσμα της συγχώνευσης ή διάσπασης σε σχέση με κάθε φόρο που θα επιβαλλόταν στο εν λόγω κράτος - μέλος της Ε.Ε. στο οποίο βρίσκεται η μόνιμη εγκατάσταση ως αποτέλεσμα της συγχώνευσης ή διάσπασης, εάν δεν ετύγχαναν εφαρμογής οι διατάξεις της Οδηγίας 2009/133/ΕΚ όπως ισχύει».

Με τις διατάξεις της άνω παρ. 14 καθορίζεται ότι το άρθρο αυτό έχει εφαρμογή όταν φορολογικός κάτοικος Ελλάδος εισφέρει τον ευρισκόμενο σε άλλο κράτος-μέλος της Ε.Ε. κλάδο ο οποίος συνιστά μόνιμη εγκατάστασή της.

Ωστόσο στην περίπτωση αυτή η προκύπτουσα υπεραξία φορολογείται και από τον προκύπτοντα φόρο αφαιρείται ο φόρος που θα είχε επιβληθεί στο κράτος-μέλος στο οποίο ευρίσκεται η εισφερόμενη μόνιμη εγκατάσταση, αν δεν ίσχυαν οι διατάξεις της Οδηγίας 2009/133/ΕΚ. (Αιτιολογική έκθεση Ν. 4172/2013).

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΤ. ΑΛΗΦΑΝΤΗΣ - - skblz@hol.gr - Διδάσκων στο Πανεπιστήμιο Πειραιώς, τ. ορκωτός ελεγκτής λογιστής και σύμβουλος στην εταιρεία Δικηγόρων PotamitisVekris.

<http://www.naftemporiki.gr/Premiumservices/archive/story/2313162>